

לעזרה. אבל ברמז"ס פ"צ מה' שחיטה ה"ד כתב: אם נשחטה בעזרה ולדה מותר באילה לפי שאינו יכול לשחוט אותו בריחוק מקום, עכ"ל. מבואר דמירוח הגמ' קאי על הולד דאם הולד אין יכול לשחוט בריחוק מקום. וע"ז קשה דאם הולד יכול לשחוט בריחוק מקום, דד' סימנין אכשר זה רחמנא, וי"ע.

רש"י ד"ה היא חולין וכו', ואליבא דמ"ד קדושה חלה על עוברין.

צ"ע דהא מסיק דתם צמעי תמימה לכו"ע קדוש, וי"ע.

בגמ' א"ל מי קרינא בי' והביאום לה'.

ופירש"י והאי עובר לא חוי השמא לקרבן. וי"ע דהא ד' סימנין אכשר רחמנא וא"כ יכול לשחוט ולעשות צו כל הד' עבדות ולמה אין ראוי לקרבן.

ומבואר מזה דהדין דד' סימנין אכשר רחמנא הוא רק צדין שחיטת חולין אבל לעשותו קרבן צפנ"ע, זה לא שייך, דעובר כל הקרבתו הוי רק אגב אמו, ואין לו שום דין הקרבה בעצמו. [וזה אין לומר, דהא דאין ראוי להשחט צפנ"ע זהו דיהי' עליו פסול דיונא דופן, דהא מבואר לעיל י"א א' דהשחט את החטאת ומנא זה בן ד' חי, דנאכל וליכא פסול דיונא דופן, והטעם לזה יעוי' בהראש"ד צח"כ פרשת אחרי [פרשתא ו' ה"ז] שהוכיח מזה דהיכא דחל כבר הקדושה צמעי אמרן תו ליכא פסול יונא דופן, וזה חידוש].

יל"ע למאי דמסיק דליכא לאו [על היא חולין וולדה שלמים דמי קרינא וכו'], אליבא דר"ש דס"ל כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן ה"ז בל"ת [זבחים קי"ג:], האם יש לאו צהי' חולין וולדה שלמים, שהרי העובר ראוי לבא לאחר'.

ואמר מרן זי"ל דעובר לא חשיב כר הבאה כלל, ולא רק שאינו ראוי עמה

על עוברין, אז הוי הולד קדוש מכוח האם, וא"כ לכא' למסקנא דגם לבר פדא קדושה חלה על עוברין, א"כ גם בהקדישה מעוברת חל רק מכוח פיו, ושיירו משויר. זה אינו דהא ודאי דבר פדא ס"ל עובר ירך אמו ושיירו אינו משויר, שהרי תם צמעי צע"מ אינו קדוש, משום דעובר ירך אמו, וא"כ צשיירו, קדוש מטוני' דאם, וי"ע.

רמז"ב רש"י דהקדיש חוץ מעזרה, ומשמע דכלא אמר חוץ, אז אין הולד קדוש לכו"ע, וי"ע דהא למסקנא צר פדא מודה דתם צמעי תמימה קדוש. [וצרש"י ד"ה למאן כתב: שהקדיש צהמה ואח"כ נתעברה, ולכא' לבר פדא דעובר ירך אמו, אז גם בהקדיש מעוברת קדוש מדין ולדות].

רש"י ד"ה למאן, מי הוי ולד חולין בעזרה ומחייב.

וצ"ע מאי חיוב איכא בחולין בעזרה, ועי' רמז"ס פ"צ משחיטה ה"א שכתב: "אבל החולין אסור לשחטן בעזרה וכו', וכן הוא אומר וכו' כי ירחק וכו'", ולכא' הוי לאו הבא מכלל עשה, ואין צוה מלקות. ואולי כוונת רש"י "ומחייב", היינו מכת מרדות כמש"כ שם הרמז"ס צסוף ה"ג.

י"ב א' א"ל מי קרינא בי' כי ירחק ממך ^{אוצר החכמה} המקום וזבחת.

והיינו שאין יכול לשחוט רק בעזרה. והקשה מרן הגר"ח זי"ל דהא מבואר בחולין [דף ע"ד] דד' סימנין אכשר זה רחמנא, וא"כ יכול לשחוט העובר בחוץ. [ועי' רש"י ד"ה מי, שכתב "הא אינו יכול לשחוט צהמה זו אלא בעזרה"]. ויל"פ דמה דסלק"ד שיהא איסור שחיטת חולין בעזרה, הוא בשחיטת האם, ואף דהיא קדושה מ"מ כיון שגם הולד ניחר צוה והולד חולין הוי שחיטת חולין בעזרה, ולפי"ז שפיר משני הש"ס דצהמה זו א"א לשחטה חוץ

האם יהי' איסור לשוטטן בחוץ. ולכאורה כמו דעובר יש איסור ה"נ צהני יהי' איסור.

ובקריית ספר כתב על דברי הרמב"ם [שאיסור לשוטטה בחוץ] וז"ל: "איסור לשוטטה בחוץ משום עובר ואינו לוקה דהא אפי' נולד אלא שמחוי' אמרינן לעיל דפטור והכא אשמועינן דאפי' לא נולד אסור", עכ"ל. ומשמע מיני' דהאיסור לשוטט זה מנד איסור מחוי'. וז"ע דפשוטו משמע צסוגיין דעל עובר ליכא לאו דמחוי', וכמשנ"ת.

ובתור' לעיל י' ב' הקשו איך אפשר להקדיש עובר והא' הוא מחוי', ותירו דילפינן מקרא דקודם שנולד מני מקדיש ליה. ומשמע מדבריהם ז"ל דעובר הוא מחוי' ובהקד"ס, רק דלענין הקדשה יש ילפומא מקרא דמני מקדיש לי'.

והנה מבואר בדברי הרמב"ם דהיא חולין וולדה שלמים אף דאין חיוב חוץ, מ"מ אסור לשוטטה בחוץ. ולענין היא שלמים וולדה חולין דמסקינן דאין בזה משום חולין בעזרה, ויש להסתפק האם לכתחלה יכול לשוטטה בעזרה. ועי' ברמב"ם פ"ב מהלכות שחיטה ה"ד שכתב: האומר בהמה זו שלמים וולדה חולין אם נשחטה בעזרה וולדה מותר באכילה לפי שאינו יכול לשחוט אותו בריחוק מקום, עכ"ל. משמע דלכתחלה אסור לשוטטה בעזרה אף דהיא שלמים, ורק דאינה נאסרת באכילה אם נשחטה, ועיי"ש בהרד"ק ש"כ להדיא דלכתחלה צריך להמחין עד שחלד.

ולפי"ז יל"ע במאי דמסק"ל להגמ' בהיא שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים אם היא חולין בעזרה משום הולד, ומשמע דאם שחטה בחוץ, חייב כרת משום שחטי חוץ, ואמאי לא מספק"ל שיהי' פטור על שחטי חוץ, שהרי לא קרינא צי' והציאוס, דהא משמע ברמב"ם דאסור לשוטטה בפנים.

לכא לפנים, אלא הוא מופקע מהקדשה ואין לו הקדשה רק אגב אמו, ובה י"ל דגם ר"ש מודה. ולשון הגמ' מי קרינא צי' וכו' ג"כ משמע דמופקע לגמרי משם קרבן ול"ש צי' כלל תורת הקדשה. אבל אולי תלוי בצי' הלשונות דבלשון השני אמר רק דאין ראוי לפתח אה"מ, ואפשר דרק עתה אינו ראוי אבל חשיב ראוי לאח"ו, ובה לוקה לר"ש.

מובח צסוגי' דעובר לא חשיב מחוי', דהרי צמחוי' ליכא לאו וליכא כרת לרצנן [צנחיס קי"ב:], וא"כ מאי מספק"ל בהיא חולין וולדה שלמים שיהי' כרת עי' רש"י ד"ה היא חולין, והא' הוא מחוי'. ומוכח לכא' דלא' הוא מחוי', [וכאן מיירי בהיא חולין, ולמעשה אי אפשר להקריבו אגב אמו, שהרי חולין היא, אבל מ"מ לא' הוא מחוי'].

וברמב"ם פ"ח ממע"ה ק' הי"ג כתב: "בהמה חולין שעזרה קדשי מזבח אסור לשוטטה בחוץ, ואם שחטה אינו לוקה מפני שאינה ראוי' לכא' לפני ה'" ומבואר ברמב"ם שנידון הסוגי' הי' אם ילקה, ובמחוי' הא' פשיטא שאינו לוקה, ובהכרח דעובר לא חשיב מחוי'.

עוד מבואר מדברי הרמב"ם דלכתחלה אסור לשוטטה בחוץ. וכן יש לדייק מד' רש"י צסוגיין שכתב ד"ה היא חולין "מי מחייב כרת" וכו', משמע דהנידון על כרת אבל איסורא מיהא איכא.

אלא דיש להסתפק אם זה איסור מדין שחטי חוץ, דהגם דלאו וכרת ליכא, אבל איסורא דשחטי חוץ איכא, או דילמא אי"ו כלל איסור דשחוי"ת, רק דמפסיד הוולד, וז"ע. ופשוטו האיסור מאיסורי שחטי חוץ. אלא דיל"ע בכל הני דאין לוקין עליהן מטעם שאינן ראויין לכא' אל פתח אה"מ, עיי' ברמב"ם פ"ח ממע"ה ק' ה"ו כגון צאיסורי מזבח או צחטאות הממות,

ומבואר מזה, דלגצי האם, ודאי יהי' חייב אם שחטה בחוך, ואף דא"ל כעת לשחטה צפנים, מ"מ כיון דהיא שלמים, ודינה להשחט צפנים, חייבין עלי' בחוך, ומה דאסור לשחטה צפנים זהו איסור נדדי מחמת הולד, וארי' הוא דרביע עלי', וכיון שמנל ענמותה דינה להשחט צפנים חייב משום שחטי חוך, וכמו שחט עולת נדבה בשבת בחוך, דודאי יתחייב משום שחטי חוך, ואף דמפאת איסור שבת אינו ראוי עמה להקרב צפנים, מ"מ זה לא נחשב ללא קרינא צי' והציאום, כיון דרק איסור נדדי מונעה מלשחטה צפנים.

ובמו"ב צידדון של היא חולין וולדה שלמים שדנו בגמ' אם חייבין משום שחטי חוך, ומשמע דשחטה צפנים ודאי היא חולין בעורה, ולכאור' הלא מבואר ברמב"ם דאסור לשחטה בחוך [וכנ"ל מפיי"ח ממעה"ק], וא"כ מי קרינא צי' כי ירחק ממך המקום וצחת? וא"כ למה היא חולין בעורה, ומוכח ג"כ כנ"ל דכיון שהיא חולין ודינה להשחט בחוך, דודאי דהיא חולין בעורה, ואף דמנל וולדה נאסר לשחטה בחוך, מ"מ השחיטה היא שחיטת חולין. וכל מה שדנו בגמ' הוא רק כששחט האם כדינה, ומהניא שחיטתה ג"כ להולד, כזה דנו כיון דקיי"ל בכל דוכחי שהולד נותר בשחיטת אמו, יחשב שחטי חוך [בולדה קדשים] או חולין בעורה [בולדה חולין], וע"ז פשיט דהיכא דשחיטת האם היא שחיטת קדשים לא היא חולין בעורה, והיכא דשחיטת האם היא שחיטת חולין לא היא שחיטת חוך, והולד אינו גורם איסור. [ובקצרה: בגמ' דנו רק כשעשה שחיטה כדין צהאם, ולגצי הולד היא שלא כדין, אבל היכא שעשה כדין כלפי הולד ושלא כדין כלפי האם, משמע דודאי עבר, אף דהיא אינה ראוי לשחטה כדינה, מ"מ אי"ז פטורה כיון דזה שאינה ראוי לשחטה היא רק דבר נדדי].

מסוגרי' זו מוכח ג"כ כמה דיש לחקור, בהדין דקיי"ל דבן פקועה נותר בשחיטת אמו, אם יסוד ההיתר הוא דשחיטת האם מהניא כאלו נשחט העובר, ומעשה השחיטה היא ג"כ להעובר, או דילמא דהשחיטה היא רק צהאם בלבד, רק דגוה"כ הוא כל צהמה תאכלו, דהיכא דהאם מותרת, נותר כל מה שצחובה. ומסוגרין מוכח דיסוד ההיתר הוא דהשחיטה היא גם צהעובר, דאי נימא דהשחיטה היא רק צהאם, ורק דהולד נותר משום שהוא צמעי הצהמה, וגוה"כ להחיר מה שצחמה, א"כ לא שייך לדון איסור שחטי חוך בולד שלמים, או חולין בעורה בולד חולין, שהרי ליכא שום שייכות שחיטה צהוולד. ובהכרח דהיתר הולד מכוח דהוי כמעשה שחיטה צדידי', ופשיט הגמ' דהיכא דהאם קדשים היא השחיטה שחיטת קדשים, אף דולדה היא חולין, והיכא דהיא חולין היא שחיטת חולין אף דולדה קדשים.

במשנה ראין מי חטאת עושין מי חטאת.

גי' רש"י נעשין, דמתן אפר בעינן אחר מים. והגר"א פי' גם גירסא עושין, וז"ל: "וה"פ דאין מי חטאת אם נתן ממנו למים אחרים עושין אותן מי חטאת אלא דוקא מתן אפר עושה מי חטאת", עכ"ל.

ולכאור' בגמ' משמע כפירש"י, מדמוקמינן למחני' דלא כר"ש, ואילו להגר"א הא לא מיירי כאן בדין שמים קודמין, רק כאן חידשה המשנה שמי חטאת לא עושין מי חטאת, ובה גס ר"ש מודה. ואפשר דלהגר"א מחני' תרמי קמני: א. אין מי חטאת עושין מי חטאת. ב. אלא עם מתן אפר. [והיינו שקודם בעינן מים].

אך עדיין ז"ע להגר"א, מאי קמ"ל מחני' הא מקרא מלא הוא "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת" וגו', ואיך ס"ד דמי חטאת יעשו מי חטאת, ועי' בגמ' משי"ת בזה בעוה"י.

שיעורי רבנו תמורה י"ב א' משולם דוד הלוי קלט

ת"ת 1234567

בגמ' ר"א אומר מדמע כתרומה ודאי [שאני אומר סאה שנפלה היא שעלתה].

ופירש"י שאם נפלה סאה מן הדימוע למקום אחר וכו'. ויל"ע אם אח"כ אחר שכבר נפלה סאה אחת, יפול עוד סאה לעוד כרי, האם גם זכרי השני נאמר שידמע כתרומה ודאית. ולכא"ו גם בפעם שני ידמע כתרומה ודאית, דכך הוא הדין דבכל אחת תלינן שמא זהו התרומה.

ת"ת 1234567

אלא דיל"ע שנפלו צ"ל צ' סאין לתוך קנ"ח או פחות, מי אמרינן כיון דודאי לא נפל יותר מסאה תרומה, לא ידמע, או דכל סאה וסאה דיינינן לה צפנ"ע כתרומה ודאית וידמע. ועי' שטמ"ק אות י"ב דודאי אם נפלו עשרה סאין לא ידמע רק כשיעור תרומה שנפלה, עיי"ש. אלא דיל"ע אם נפלה סאה, ואח"כ עוד סאה, האם השני ידמע כתרומה ודאית. ולישנא דר"א "מדמע כתרומה ודאי" לכא"ו הכוונה שלכל הדימוע יש דין שמדמע כתרומה ודאית, וכן במתני' חנן אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון, ומבואר בגמ' דזה לאפוקי מדר"א, משמע דלר"א ליכא חשבון, אלא כל הדימוע מדמע, ובכל סאה דיינינן לה כתרומה ודאית. וכן יל"ע היכא שנמערב תרומה בחולין לא בלח דלכו"ע יש צילה, וזוהי ודאי דכבר נמערב התרומה בחולין, וגם זוהי הדין לר"א דאמרינן סאה שנפלה וכו', אף דודאי מעורב חולין, אלא בהכרח דזהו דין דימוע לר"א דנחנו על כל סאה דין כאילו היא תרומה ודאית.

רש"י ד"ה אלא לפי חשבון, אם נפל תחלה סאה של תרומה לתוך כ' וארבע סאין של חולין נדמעו וכו', א' מכ"ד שבו תרומה והיינו לוג וכו'.

וצ"ע בדנפלה לכ"ד נמצא דא' מכ"ה היו תרומה והיו פחות מלוג.

ואפשר דכוונת רש"י ז"ל דאחרי שנפלה סאה תרומה לתוך כ"ד סאין של חולין, יחלק

התערובות לכ"ד חלקים שווים, ונמצא דכל חלק היו סאה חולין ולוג תרומה צדיוק, ויתפרש מש"כ רש"י: "ועכשיו כל סאה וסאה שיש שם הוא אחד מכ"ד שבו תרומה" וכו', היינו שכל סאה וסאה שהיתה שם ננטרף אליה אחד מכ"ד בסאה, דהוא לוג תרומה.

ובזה ידוקדק סיום לשון רש"י: מטטרפין עם עשרים וארבע לוגין חולין שצמאה זו וכו', ומבואר להדיא שיש כ"ד לוגין חולין בסאה, וכ"ד לוגין היינו סאה שלימה, ובהכרח דכוונת רש"י שיש כאן סאה שלימה חולין ונוסף אליה לוג תרומה, וזוהי א"ש כל גירסת רש"י שלפנינו.

ובשיטמ"ק אות כ"א חיקן סוף לשון רש"י, וכתב עשרים ושלושה לוגין. ויל"ע דכיון שנפל לתוך כ"ד סאין של חולין, א"כ נמצא דבכל סאה יש עשרים וג' לוגין ועוד משהו חולין. ואולי להשטמ"ק לאו דוקא כ"ג אלא עוד משהו. אך מש"כ רש"י מצטלין את לוג התרומה, ג"כ אין מדוקדק להשיטה, דהא יש קצת פחות מלוג.

והר"ש פ"ה דתרומות מ"ו כתב כרש"י, רק דכתב שנפלה לתוך כ"ג סאין של חולין. וגם בסיום לשון רש"י מטטרפין עם עשרים וארבע, כתב מטטרפין עם עשרים ושלוש, וזה נחא.

אמנם לכא"ו נראה, דכרש"י אי אפשר לגרוס כהר"ש [מטטרפין עם עשרים ושלוש], דהנה צהא דתרומה עולה צא' ומאה כתבו חו' בשבת דף קמ"ב א': "מכאן משמע דתרומה עולה צא' ומאה עם האיסור ורש"י לא פי' כן צפ' גיד הנשה", עכ"ל. וע"ע בתו' חולין ז"ט צ' באריכות. ונמצא דלפי"ד חו' נריך מאה חולין לצטל א' של תרומה, וא"כ אם נפל לתוך שבעים ושבע של חולין צעי צירוף של כ"ג חולין, וזהו ג"כ גירסת הר"ש שבעינן לצרף כ"ג לע"ו. אבל לפי שיטת רש"י בחולין דמאה ואחד היינו מלבד האיסור, נמצא דנריך לצרף לע"ו חולין עוד כ"ד

לאכול הכל מחשש שיאכל גם את האיסור, אבל התערוכות עומן הן היסור ואיסור מעורבין, משא"כ דימוע דהכל נאסר, אי"ו רק מפאת תערוכות התרומה שבתוכה, אלא חל על כל התערוכות שם דימוע, והכל הן חתיכה דאיסורא.

וראי' לזה ממחני' דתנן "אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון", ולכא' ז"ע מאי קמ"ל בזה, מהיכי חיתי שידמע יותר מהתרומה המעורב בזה. עי' בהרע"ב כאן שכתב: "ולא צעין מאה קאה כנגד כל אותה קאה של דימוע, שאינה נחשבת כולה תרומה לאסור חולין שניים". וכ"כ הרע"ב גם בתרומות פ"ה מ"ו. ול"ב מהיכי חיתי שייחשב הכל כתרומה, ובהכרח דכיון דהכל נעשה איסורא דדימוע וגם ההיחר שבו, לכן הו' ס"ד דמדרבנן יעשה כל הקאה דימוע חולין אחרים, וע"ז קמ"ל המשנה דאין מדמע אלא לפי חשבון, וסובר הרמב"ם דאמנם כן אינו מדמע אלא לפי חשבון, והחולין שבהדימוע אין זכוחם להטריף לדמע, אבל הא' מיהא דאין זכוחם לתרומה שמעורב בהם, מאחר וגם הם הו' דימוע. וכ"ה לשון הרמב"ם פ"ג מתרומות ה"ג "ונעשה הכל מדומע".

עוד נחלקו הרמב"ם והר"ש בזה דתנן בחלה [פ"א משנה ד'] דהמדומע פטור מן החלה, ופירש הר"ש שם דהיינו דוקא כשאין בהחולין שיעור ה' רבעים, אבל אם יש בהחולין שיעור ה' רבעים, חייב בחלה. ולפי"ד הר"ש נמצא דאין דין ד"מדומע" פטור מחלה, רק "תרומה" פטורה מחלה, ולכן התרומה שבהדימוע אין יכולה להטריף לשיעור החולין להשלים שיעור ה' רבעים.

והרמב"ם צפ"ו מזכורים ה"ד כתב: אבל המדומע פטור מן החלה, ולא חילק דוקא בדליכא שיעור בחולין, ומפורש יותר צפ"ו מזכורים ה"ה: "עיסה שהיא פחותה מכשיעור מכאן ועיסה פחותה מכשיעור מכאן ועיסה שאינה חייבת בחלה באמצע כגון עיסת אורז או עיסת תרומה או מדומע וכו' אינן מטריפות" עכ"ל.

חולין, וא"כ הלא מדויק היטב גירסת רש"י שלפנינו "מטריפין עם עשרים וארבע", דע"ז יהי' כאן מאה ואחד, מלבד האיסור.

רק דל"ע צשיטת רש"י כאן, אם ג"כ סובר כרש"י בחולין, דכאן כתב רש"י צריש הדבור: צעין מאה שיעורין מן החולין, וכן בד"ה מדמע, משמע דסגי מאה מן החולין ולא צעין מאה וא'. וברמב"ם פ"ג מתרומות ה"א דעתו דתרומה עולה בא' ומאה, היינו מאה מן החולין, וכדעת חו'.

רש"י ד"ה אלא.

מבואר מדברי רש"י וכן מדברי הר"ש [הנ"ל תרומות פ"ה מ"ו] דהחולין של הדימוע מטריף עם החולין שנפלה לשם, לבטל את התרומה שבהדימוע, והו' שכ' רש"י דסגי ע"ז לוגין של חולין דמטריף עם כ"ג שבהדימוע, וכ"כ הר"ש.

אמנם הרמב"ם צפיה"מ שם כתב ח"ל "אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון כיצד, קאחיים של תרומה שנתערבו צעשים קאין חולין הר"ב כל זה המדומע כ"ב קאה אם נתערב ממנו י"א קאה צפחות ממאה חולין אחרים או יהי' הכל מדומע לפי ש"א קאה של מדומע יש בהן קאה אחת של תרומה בלבד". וקשה, דיטריפו עשר החולין, להשלים למאה שנפלה בהן, והיי' נפלה ליותר ממאה. אלא מבואר דדעת הרמב"ם דאין החולין שבהמדומע מטריף להשלים לחולין שנפלה בהן. וכן מבואר ברמב"ם פ"ג מתרומות ה"ג דנפול הדימוע לפחות ממאה חולין נדמעו, שהרי יש בהמדומע קאה של תרומה, עיי"ש. ומשמע דגם אם יכול לצרף חולין שבהמדומע למה שנפל, אין מטריפים.

וביאור דעת הרמב"ם, דחלוק דין דימוע, משאר איסורין כשאין מתבטלן, [עי' רמב"ם פט"ו ממאכ"א השיעורין של ציטולן, דצשאר איסורין כשאין להם שיעור לבטל ההיחר שנפל בהן, אין הפשט דהכל נעשה איסור, רק דנאסר

שיעורי רבנו תמורה י"ב א' משולם דוד הלוי קמא

ואם עיסה דמדומע חייב צחלה, א"כ למה לא תטרף עיסה זו לשני העיסות לחיוב חלה, ואין לומר משום התרומה שבהדימוע, דכבר אמר או עיסת תרומה], וגם הדימוע תחייב דביחד עם העיסות יש כאן שיעור ה' רבעים, ומוכח מהרמב"ם דכל המדומע פטור מן החלה. והביאור כנ"ל דכל המדומע הוא חפצא של דימוע, ואי"ו חולין ותרומה מעורבים, אלא חל על הכל שם דימוע. והנה מקור דברי הרמב"ם הנ"ל דפ"ו מביכורים הוא מירושלמי [חלה פ"ד ה"ב] דאיתא שם קצ מדומע אינו מטטרף. אמנם הר"ש פ"ד מחלה מ"ג העתיק כל לשון הירושלמי לענין עיסת אורו וכו', ולא גרס קצ דימוע, וזה לשיטתו דאין פטור מדומע צחלה, ועי' בשו"ע יו"ד סימן שכ"ד ס"ו שג"כ לא הביא דין מדומע, וזה כהר"ש, [והגר"א צטנ"א חלה פ"ד מ"ג העתיק קצ מדומע].

[וצריך לבאר דגם להר"ש צדימוע הוא הכל חפצא דדימוע ולענין איסור אכילה כל החתיכה אסורה, רק דלענין פטור חלה, ולענין לבטל התרומה, ס"ל דנחשב שיש כאן חולין].

ויל"ע אם באמת צ' הני פלוגתות שייכי זל"ו, דהרמב"ם דס"ל שאין החולין מטטרף לבטל התרומה, מוכרח לנקוט דמדומע פטור, והר"ש צהכרח ס"ל דמדומע חייב, או דלא שייכי הני צ' פלוגתות, ואפי' אם ננקוט דלא מטטרף לבטל, מ"מ לענין חיוב חלה שייך לחייב, וכן אולי שייך שפטור מחלה ואעפ"כ מטטרף לבטל.

והנה הר"ש צפ"ק דחלה מ"ד כתב דהא דמדומע פטור מן החלה היינו צנפל לפחות מק', אבל צנפל לק' חולין הכל חייבין [והיינו אפי' התרומה, דלהר"ש, הלא החולין כל פעם חייבין אם יש שיעור]. ודעת הרמב"ם לכאן ג"כ צוה כהר"ש, שהלא צנפל לק' כבר אי"ו מדומע, ולכה"פ החולין יהיו חייבין צחלה. כ"ו לענין חיוב חלה צנפל תרומה למאה, ואיך הדין לענין צירוף החולין [צנפל תרומה למאה] לענין ציטול התרומה

שבתערובות, יעוי' צוה צח' רעק"א צמשינות תרומות פ"ה מ"ו שכתב, דאם נפלה סאה של תרומה לחוך מאה של חולין, וחזר ונפל למקו"א, דחלו צפוגתת הרמב"ם והר"ש לענין צירוף החולין שבהדימוע, לבטל, דלפי"ד הר"ש דאף החולין שצדימוע מקייע לבטל, אז צנפלה למאה, צכל ענין אינה מדמעת דהא צכל פעם יש צחותה מדומע א' מק"א תרומה והשאר חולין, אבל להרמב"ם דהחולין שצדימוע לא מצרפין לבטל אז גם כאן אם לא יהא צחולין שנפלה צהן מאה כנגד חלק התרומה, אז מדמע, עיי"ש בתורעק"א. וכן מפורש צפיה"מ להרמב"ם פ"ה מתרומות מ"ה שגם צנפל סאה תרומה למאה חולין, אם חזר ונפל למקו"א, מדמע לפי חשבון תרומה שצסאה עיי"ש. ומבואר מזה דלפי"ד הרמב"ם, הא דאין החולין מצטרפין לבטל התרומה, אי"ו צהכרח שגם יפטור מחלה, דלענין יותר ממאה, אין החולין שבהדימוע מצטרפין לבטל, ומ"מ חייבין צחלה.

ולפי"ז נמצא דדין צירוף חולין שבהדימוע, לא שייך לדין פטור חלה, ולא שייכי הני חרי דיני. והנה הסברא דצנפלה למאה, עדיין מדמעת להרמב"ם, ולא נחצטלה לגמרי, צ"ע. אך עכ"פ צוה כבר לא שייך הסברא הנ"ל דהא דהחולין לא מצטלין משום דהא חפצא דדימוע, דצנפלה למאה הא לא היא חפצא דדימוע, ורק צבי חלה צ"ל הטעם דהא חפצא דדימוע.

בתורעק"א שם כתב "אח"כ מנאמי צעז"י שכ"כ גם הפר"ח יו"ד סי' צ"ט סקכ"א דבדאי צמחני' דהכא [שנפלה למאה] אינה מדמעת כלל דהא החולין שצו מצטלין, וחמה ג"כ על הרמב"ם צפירושו הנ"ל וכתב דצדברי הרמב"ם צחיצורו אינו הכרח כ"כ דחולק על הר"ש, עכ"ל. ולכאן לגבי נפלה לפחות מק' מפורש צרמב"ם פי"ג מתרומות ה"ג דהחולין לא מצטרף לבטל, עיי"ש שכתב: "אם נפל ממדומע זה עשר סאין לפחות ממאה חולין [ומשמע אפי'

לנ"ט] נדמעו שהרי יש צעזע של מדומע קאה של תרומה", עכ"ל. הרי דאין מצטרף חשע חולין שזהמדומע, להנ"ט שנפלו לחוכו, צדי לצטל קאה של תרומה, חה דלא כהר"ש.

ולגבי נפלה לק', כתב הרמב"ם [שם]: קאה תרומה שנפלה למאה וכו' אינה מדמעת אלא לפי חשבון, חה כלשון המשנה פ"ה דתרומות מ"ה, ואין ראוי אס מדמע ורק צפיה"מ כתב דגם צזה מדמע.

תוד"ה אין המדומע, והוא הדין דמילתא דר"א הויא אפי' אם יש [בשני'] מאה וכו'.

עי' בתרומות פ"ה מ"ה דכ"ה להדיא במשנה דגם צנפל למאה, רק דהמשנה שם מיירי לאחר הרמה, והתו' דנין קודם הרמה. ועי' צשיטמ"ק אות ח' שהנידון על קודם הרמה. [ולכא' כמו דלאחר הרמה מדמע לר"א, ה"ה קודם הרמה].

תוד"ה ואין המחומץ, מההיא משנה שהביא גבי מדומע דמינה מצי לאוכוחי שפיר וכו'.

לכא' דימוע ומחמץ הוה צ' עינים נפרדים, דדין דימוע הוא דין מיוחד בתרומה משא"כ מחמץ הוא דין צכל מאכלות אסורות, וא"כ ממה דס"ל לר"א דמדמע כתרומה ודאי, מנ"ל דגם צמחמץ נאמר דחחר ומחמץ. ואין לומר דכיון דגצי דימוע ס"ל דכל קאה יש לה שם תרומה, ה"נ צמחמץ, מנ"ל הא, דילמא רק צדימוע אמרינן כן ומאי ראוי לשאר איסורין.

ועו"ק דהא טעמא דר"א גצי דימוע, הוא משום דאמרינן קאה שנפלה היא שעלתה, וצמחמץ לא שייך טעם זה. וגם צמחמץ הא השאור כבר אינו צעולם דנהפך לעיסה מחומצת. ויל"ע לר"א צקאה תרומה שנפלה לפחות ממאה של חולין צאופן דנחערצ לגמרי, כגון לח צלה

דלכו"ע יש צילה, ולא שייך לומר קאה שנפלה היא שעלתה לכא' צזה יודה ר"א דמדמע לפי חשבון.

ושמעתי לומר דהתו' לא גרסי קאה שנפלה היא שעלתה, וס"ל להתו' דלר"א הו' הלכה דמדמע כתרומה ודאית, ואין אומרים שיהי' לפי חשבון, ולא משום שחלינן קאה שנפלה היא שעלתה, רק זהו דין שדיינינן לפי כולו, ולכן קצרי גם צמחמץ הי' הדין נותן שילכו לפי כולו, ואע"ג שדימוע וחמץ הו' צ' דינים נפרדים.

רש"י ד"ה ופותקן למקרה וכו', אבל יעשה חריץ וגומא למרחוק וכו' דרך החריץ.

וברש"י צעמ' צ' כתב דרך חריץ. ויל"ע אס רש"י כתב זה רק דכך אורחא דמילתא שלא ישפכו המים מחוץ לצור, או דאיכא כאן חזיה דין. ועי' צרמב"ם פ"ד מהל' מקואות ה"ח דהמשכה מועלת על כל דבר שאין פוסל המקוה כגון סילון וכו'. וצשו"ע יו"ד סימן ר"א סמ"ו איכא עוד צ' שיטות. שיטת הראצ"ד דצעי שגם צתלוש לא הי' שם כלי, והרמ"א כ' דצעי דוקא ע"ג קרקע הראוי לצלוע. ואולי גם רש"י שכתב "חריץ" כוונתו דצעינן קרקע ראוי לצלוע, ועי' הגומא והחריץ תיעשה הקרקע ראוי לצלוע.

ובשיעור המשכה עי' שם צשו"ע סעיף מ"ה דאין פחות מג"ט. ועי' צצ"י שהציא צזה דעת הרשב"א והרשב"ץ דאפי' כל שהוא, אס אינו ממלא למקוה ישר, הו' המשכה, אצל דעת הר"י דצפחות מג"ט הו' כלצוד, אע"פ שלא שייך אלא צמחצות, כבר הורה זקן, עכ"ד. ואמר מרן זצ"ל דהני צ' פלוגחות, יסודם הוא אחד. דיל"ע צהא דמהני המשכה - האס יסודו הוא, דהוה תנאי צפסול מים שאובין, שלא פסלו חז"ל אא"כ נשפכו ישר מהכלי למקוה, דכך נאמר הדין דפסול שאובין, או דילמא הגדר הוא דע"י ההמשכה צטל מהם שם מים שאובין. דהרמב"ם דס"ל דעל כל דבר מהני המשכה גם

שיעורי רבנו תמורה י"ב א' משולם דוד הלוי קמג

א"כ חזין דס"ל לרש"י ב' החומרות - גם דצעי ראי לצלוע וגם ג"ט. אלא שאין לנו הכרח לפרש כן ברש"י, די"ל ברש"י אורחא דמילתא נקט.

בתר' ריש העמ', וע"ק מההיא דתנן במס' מקוואות ב' מקוואות א' עליון וכו' אפי' נתן בקרקע וכו', עכ"ל.

ויש לתרץ להשיטות דצעי קרקע ראייה לצלוע, דשם לא הי' קרקע הראוי לצלוע רק קרקע של אצנים ולכן לא מהני שם המשכה.

בא"ד ואי בחמין טבילה בחמין מי איכא הא שאובין נינהו וכו' א"כ מצינו טבילה בחמין וכו'.

רע"י צמו' אח"ז שדחו דלטעמין משכח"ל צי"ט סאין, וכן צ"ע דמשכח"ל ע"י השקה [דמכשיר שאובין חמין, ע"י השקה למקוה]. ובעצם שיעור חמין יל"ע כמה השיעור, ואם נימא דצעי יד סולדת או ניחא דצי"ט סאה חמין לא יהא יד סולדת, ולכן הקשו רק על רש"י דיכול להכשיר ע"י המשכה, אך ישאר הקוש' מהשקה, וגם דלא מסתבר דחמין הוי יד סולדת. ובעצם דין טבילה בחמין עי' יו"ד סי' ר"א סעיף ע"ה דהציא המחבר יש מי שאוסר, והרמ"א הציא דיש מחירין. ומשה"ק צתענית "הא שאובין נינהו", היינו דפסולין כמו שאובין, וגם בלא שאובין אסור לשיטה א', עי' צבאר הגולה.

והגר"א צהגהו' צתענית דף י"ג מחק תיבות "והא שאובין נינהו", וכנראה שרצה ליישב הסוגי' גם להאוסרין טבילה בחמין.

בא"ד אי נמי ע"י עששיות וכו'.

התם הוה להפיג צינתן, וי"ל דחמין לא נעשה עי"ו, ולכן הקשו רק על רש"י, דמשכחת חמין צהמשכה, [ועששיות לא יועיל].

על רצפת אצנים, זהו דס"ל דכל שלא נשפך ישר מהכלי ליכא פסול שאובין, ולכן ליכא נפק"מ על מה ממשיכן. והראשונים דמנכרי קרקע הראוי לצלוע, זהו דס"ל דצטל שם שאובין, וזה רק בקרקע הראוי לצלוע. נויש להוסיף דמדויק כן צלשון הראשונים, דצלשון הרמב"ם "אין המים פוסלין את המקוה צג' לוגין עד שיפלו לתוך המקוה מן הכלי", משמע דזה הלכה צפסול שאובין. אצל לשון הצ"י צסם המרדכי [ד"ה שיעור המשכה] "המשכה ע"ג קרקע או על ראיות להצליע בקרקע ואז המים נחצטלו אגב קרקע וכשזחלת לגומא נעשית כאלו צאו מתמנית הקרקע כי נחצטל מהם שם שאובין, אצל המשכה ע"ג רצפת אצנים או נסרים שאין ראויין להצליע הוי כמו שמונחת צכלי וכו', יעו"ש עוד דהיסוד הוא דע"י ההמשכה בקרקע ראיות לצלוע צטל אגב קרקע וצטל מהם שם שאובין].

ואמר מרן זצ"ל דזה גם שורש פלוגתא הראשונים צשיעור המשכה, דאם הגדר הוא דכל הפסול רק צצאו ישר מהכלי והוי הלכה ומנאי צפסול שאובין או צפחות מג' כיון דהוי כלצוד, חשיב צצאו ישר מהכלי, ולכן לד' הרמב"ם צעי דוקא ג"ט, אצל אס טעם המשכה דהוי צצטל אגב הקרקע וצטל שם שאובין, א"כ אי"צ דוקא ג"ט דכל שהגיע לקרקע ראוי לצלוע צטל ממנה שם שאובין.

ולפי"ז צהמשיך ג"ט, צ"ט על קרקע של אצנים, וטפח על קרקע הראוי לצלוע, לכו"ע מהני. להרמב"ם, דהרי איכא ג"ט, ולהשיטות דצעי קרקע הראוי לצלוע, סגי צהטפח גרידא, דלדידהו אי"צ שיעור ג"ט. עכ"ד מרן זצ"ל.

והנה צרש"י כתב "למרחוק". ויל"פ דכוונתו דצריך ג"ט. ולפי"ז אס נפרש שמה שהדגיש כ"פ "חרץ" שע"י הוי ראוי לצלוע כמש"כ לעיל,

הפסוק והיה

ועי' זכס"מ דמקור דצרי הרמז"ס להדין השני שמועיל המשכה למי גשמים שנתערב בשאובין, דהוא מתוספתא דמקוואות פ"ד ה"ז וז"ל "ראצ"י אומר גג שיש צראשו אחד ועשרים סאה של מימי גשמים ממלא צכתא ונותן לתוכה י"ט סאין ופוחקן ומערבן ופוחמו נתערבו בחלה, ע"כ. ובלשון התוספתא אין מוזכר שאובה שהמשיכה וכו' וא"כ משמע דהרמז"ס הביא להא דרצין. ועי' צפי' הגר"א על התוספתא "ומתכשרי ע"י המשכה כיון שצטלו מחלה צרוב מימי גשמים". ועי' זכס"מ שהקשה איך פסק הרמז"ס גם כראצ"י וגם כרצין, וכן הק' צביאור הגר"א. ועיין בסוף האריכות של הכס"מ שמסיק די"ל דאין דצרי ראצ"י סותרין לדין שאובין שהמשיכה כולה, והגר"א כתב שזה דוחק, והי' לרמז"ס גירסא אחרת. עיי"ש.

בשו"ע שם כתב הרמ"א דאם המשיך מחלה מים הפסולין ואח"ז הביא רוב כשר, לא מהני, דרק אם הי' קודם רציה ואח"ז ההמשכה מהני, אבל ההמשכה ואח"ז רציה לא מהני. וכתב הש"ך דגם אם אח"ז יעשה המשכה על כולה למקום אחד ג"כ לא יועיל. וז"ע מאי שנא מדין הרמז"ס הנ"ל גבי גג שאם מילא צכתיפו לתוך הרוב מי גשמים, מהני אח"ז המשכה לכולה כיון שיש רוב מהכשר, וא"כ גם כאן אמנם כן מלד ההמשכה הראשונה של המיעוט ל"מ כיון שצריך קודם הרציה לפני ההמשכה, אבל שיועיל אח"ז המשכת כולה כמו בדין של גג, שמועיל המשכת כולה אף שיש כאן מיעוט שאובין.

ואפש"ל דהנה צעמס דין הרמ"א דס"ל דצעי קודם רציה ואח"ז המשכה, והיינו אף לפי"מ דפי' מרן זצ"ל להנך ראשונים דגדר המשכה דצטל שם שאובין, הלא אי"ז שממש צטל שם שאובין שהרי צהמשיכה כולה פסול, רק צביאור דאף דפקע שם שאובין, מ"מ עדיין יש עליהן שם פסול, ולכן ס"ל לרמ"א דדין המשכה דמהני על המיעוט הוא רק באופן שהי' קודם

בתו' ושלח ה"ר שמואל שקיבל מרביותיו שאיבה שהמשיכה כולה טהורה היינו כשיבואו במקוה אח"כ מי גשמים מ' סאה וכו'.

ולפי' זה ז"ע קושיית הגמ' מני לא רצין ולא ר"א, דהא מני לאוקמי כר"א, דר"א יכול להודות דשאובה שהמשיכה כולה טהורה צנא אח"ז מ' סאה מי גשמים. ועי' צהמשך החו' ור"י השיב לו דשפיר וכו'. ועי' זשטמ"ק צהשמטות אות ל'. ועו"ע צספר צעלי הנפש להראצ"ד [שער המים] מש"כ צביאור הסוגי'.

הפסוק והיה

בשו"ע יו"ד סי' ר"א סעיף מ"ד הביא לשון הרמז"ס: "אין המים שאובים פוסלים את המקוה צג' לוגין עד שיפלו לתוך המקוה מהכלי, אבל אם נגררו המים השאובין חוץ למקוה ונמשכו וכו' אם היו רוב מהכשרים הרי המקוה כשר וכו' - וכן גג שהי' צראשו כ' סאה ומשהו מי גשמים ומילא צכתיפו ונתן לתוכו פחות מכ' שנמצא הכל פסול ופחת הצנור ונמשכו הכל למקום אחד הרי זה מקוה כשר שהשאובה שהמשיכה כולה כשרה הואיל ויש שם רוב מהכשר", עכ"ל השו"ע.

ומבואר כאן צ' דינים. א. דין צירוף מיעוט מים שאובין ע"י המשכה, וזה דין ראצ"י. ב. דהיכא דנתערב שאובין צמי גשמים ונפסלו הכל, מהני להכשירן ע"י המשכה. ולכאור' מקור לדין זה הוא דינא דכי אחא רצין "דשאובה שהמשיכה כולה טהורה", ומפרש הרמז"ס דנתערבו שאובין צמי גשמים ונפסלו הכל, דמהני להכשיר כולה ע"י המשכה. [ועי' צרמז"ס פ"ד ממקוואות ה"ט שהביא פי' רש"י דשאובה וכו' היינו כולו שאוב וחלק ע"ז]. ולדצרי הרמז"ס ניחא קושיית הגמ' דרצין לא כרצין ולא כראצ"י שהרי לראצ"י צריך המשכה קודם שנתערב, ואם רצין פליגי לחומר' אז לא מהני המשכה כלל, וא"כ רצין דאמר דמהני המשכה אחר שנתערב לא הוי לא כרצין ולא כראצ"י.

שיעורי רבנו תמורה י"ב א' משולם דוד הלוי קמה

רוב, והטעם דכשהי' קודם רוב כשר מהני ההמשכה שלא יחול שם פסול על המקוה, ונשאר ההכשר של המי גשמים, אבל להיפך - היכא דהי' קודם המשכה דעדיין אין כאן הכשר מקוה ויש ע"ז פסול, אז אין יכול אח"ז להיות הכשר ברוב גשמים.

אבל הסברה ז"ע. ואפשר"ל חילוק רחוק, דהיכא דקודם הי' רוב כשר אז אמרינן על הפסול קמא קמא בטיל, ואין פוסל המקוה, אבל בקודם הפסול אז הכשר מתבטל מדין קמא קמא בטיל, וזוהי ס"ל להש"ך כיון דמתבטל הכשר, חו"ל ש המשכה, דכל המקוה פסולה מדין ביטול. ולפי"ז מצויר דלא דמי לדין הרמב"ם צגג, ששם מילא הפסול לתוך הכשר, ואז נתבטל הפסול בהכשר מדין קמא קמא בטיל, רק דלא המשיכה, וחסר המשכה, וזוהי מהני המשכה על כולה, אבל צנידון הש"ך דהכשר נתבטל בפסול, והוי ככולו פסול ותו ל"ש המשכה.

אלא דנ"ע לומר כאן הסברה דקמא קמא, דסו"ס הכל נפסל [צדין הרמב"ם], וגם חו"כ דצקילות גדול ליכא קמא קמא. ועוד מוכח מהגרע"א צג"ה השו"ע שם דליכא דין קמא קמא, דהציא שם דעת רש"ם ש"ס הי' שיעור מקוה שלם זוהי מהני המשכה כולה, יעוי"ש, ואי נימא דסברת הש"ך והרמ"א מדין קמא קמא בטיל א"כ גם בשיעור מקוה שלם נאמר כן, [אם לא דנפול שיעור שלם ליכא קמא קמא בטיל].

רש"י ד"ה בב' או בג' כלים, שנפל לוג שלם מכל כלי אבל מד' וכו' דאין לוג שלם נופל כאחד וכו'.

וצ"ע לשיטת רש"י, דא"כ אין תלוי ב"כלים" דהא גם צב' כלים משכח"ל שלא יפסול, אם בכלי אחד צ' ומחצה לוגין, ובכלי הצ' חצי לוג, דאז לא יפסול, דהלוג השלישי לא הי' שלם. ובתוד"ה יוסף כתבו: אבל אם נפלו הג' לוגין צד' וה' פעמים לא פסלי, משמע

מלשונם שג"כ אין תלוי בכלים, רק תלוי בכמה נפילות נפלו הג' לוגין, דצב' נפילות פוסל וצפחות אין פוסל. וכן מצויר מהמשך דצריהם שכתבו: "ואע"ג שנופל מן הדלי לתוכו וכו' אפ"ה אין לחוש דמסתמא לא נפלו ג' לוגין משלשה כלים עכ"ל. ונ"ע דהא מיירי שנפלו מהדלי וצודאי לא נפלו מג' כלים, והרי נפלו מכלי אחד, ולמה כשר. ובהכרח דכוונתם דמסתמא לא נפלו ג' לוגין מג' נפילות. ולדידו ג"כ ז"ע אמאי תלי לה בכלים, הא גם בכלי אחד צד' וה' נפילות כשר, ונ"ע.

אבל שיטת הרמב"ם ז"ל [פ"ה ממקואות ה"א] "מקוה שנפל אליו ג' לוגין מיס שאובין מכלי אחד או משנים ושלשה כלים מצטרפין והוא שיחמיל השני עד שלא פסק הראשון, מד' כלים אין מצטרפין, עכ"ל. והיינו דהדין ג' לוגין מצטרפין רק צג' כלים וצחנאי שיחמיל השני עד שלא פסק הראשון, אבל מד' כלים אין מצטרף ואין תלוי צלוג שלם, ולא צמנין הנפילות, רק דתלוי ב"כלים", וא"ש הגמ'.

ועי' בשו"ע יו"ד סי' ר"א סעיף ט"ו שהמחצר כתב כהרמב"ם דג' לוגין אין מצטרפין מד' כלים, רק מג' כלים, וע"ש צש"ך ס"ק מ"ז שמציא דצרי רש"י דעכ"פ צעינן לוג מכל כלי אבל פחות מלוג לא, וכן אהא דאין מצטרפין כ' הש"ך סקמ"ח: "אפי' נפל מכולם ביחד שהרי אין מגיע לוג לכל כלי". ולכאז' יל"ע דהרי הרמב"ם והשו"ע לא מפרשי כפירש"י, וזה דין אחר דלא שייך צירוף מד' כלים ולא משום דצריך שיעור לוג לכל כלי, ועיין.

בהא דשאונה שהמשיכה כולה דטהורה, מצויר דע"י ההמשכה פקע שם שאובין, ולכן כל המקוה כשר.

וריל"ע לראצ"י דכשר צרצ' והמשכה, האם גם שם פקע שם שאובין מהמיעוט, או דנימא דמהני לצירוף, כיון שיש רוב, ולא פסלי, אבל לא דפקע מהם דין שאובין. וילה"ר לזה

דהלא יכול לעשות השקה למקוה זה, והי' המקוה השני כשר לגמרי אף שכולו שאוב, א"כ לעננו ודאי יועיל השקה, ובהכרח דבטל ממנו שם שאובין. והוא מוכרח דאי נימא דרק לזרף מועיל, א"כ הלא אם מוסיף אפי' חלק לוגין למקוה כשר, הרי כשר, וא"כ אם נימא דרק לזרף מועיל, א"כ כשיחסר משהו מהכ"א מי גשמים דהי' מתחלה, יפסל המקוה, וזה לא יתכן.

בגמ' מאן תנא אמר ר' חייא בר אבא אריו"ח דלא בר"ש, דתניא הקדים עפר למים פסול ור"ש מכשיר.

ועי' צמשנה שפי' הגר"א הא דמתן אין מי חטאת וכו' היינו דהמים עצמן אין עושין מי חטאת, וא"כ קשה מאי קאמר דמתני' דלא כר"ש, והא אפשר דר"ש נמי מודה בזה. ונ"ל דמתני' תרמי קתני: (א) אין מי חטאת עושין מי חטאת. (ב) אלא עם מתן אפר, ועל דין זה קאמר הגמ' דהוי דלא כר"ש.

ובתוספתא פרה פ"ו ה"צ איתא: נתן את האפר ואח"כ נתן את המים פסול ור"ש מכשיר. מודה ר"ש שאם נתן את האפר ואח"כ נתן את המים וראה שהוא מרובה והוסיף עליו מים אחרים נריך קידוש שאין מי חטאת עושין מי חטאת אלא עם מתן אפר, ע"כ. הרי להדיא בדברי ר"ש גופא האי ליטנא שאין מי חטאת וכו', וכפי פי' הגר"א צמחני' דצעינן עפר דוקא, ומי חטאת אין עושין מי חטאת, וא"כ נ"ע למה אמרינן מתני' דלא כר"ש, ונ"ע.

בביאור הגר"א על התוספתא שם איתא בזה"ל "ור"ש מכשיר, פי' דיליף עפר עפר מקוטה מה התם אף אם נתן מלמעלה כשר אף הכא כן, עכ"ל. ונ"ע דהלא מה דר"ש מכשיר אפר ואח"כ מים זה יליף ממי חטאת דכתב ונתן עליו מים וגו', ואדרבה מקוטה יליף דלכתחלה צעי מים קודם ואח"כ עפר [עי' רש"י סוד"ה נאמר ותוד"ה הא כיצד].

ועוד שם צמחני' דהתוספתא גרס הגר"א להיפך - "מודה ר"ש שאם נתן את המים ואח"כ נתן את האפר וראה שהוא מרובה והוסיף עליו" וכו', ופי' הגר"א דמודה ר"ש שצריך קדוש שני, ולא אמרינן דליתכשר כמו שנותן את האפר מלמעלה, דהא כיון דנתערב תחלה עם המים הוי מי חטאת ואין מי חטאת עושין מי חטאת, ע"כ. [ואמר א' דהגר"א מהפך הגירסא משום דס"ל דלר"ש אם נתן אפר ואח"כ מים יוכל להוסיף עוד מים, וא"כ נמלא דבאופן זה מי חטאת עושין מי חטאת, ולכן קאמר הגמ' מתני' דלא כר"ש. ולא הסכים לזה מו"ר שליט"א די"ל דרק צקילוח של מים הראשון מהני לר"ש ע"ג אפר אבל לא יוכל להוסיף עוד פעם, גם לר"ש].

ועי' לעיל צמשנה שהקשינו מהיכי תיחי שיוכל לעשות מי חטאת ע"י מי חטאת, והא מקרא מלא הוא דצעינן עפר, ואיך יעשה ע"י מי חטאת.

וצ"ל בזה, דאמנם כן זה פשוט שמי חטאת לא יעשו מי חטאת, רק הי' הו"א דכיון דבהמי חטאת מעורב אפר, אז יוכלו המי חטאת לעשות מי חטאת אחרים מכוח האפר שבהן, וע"ז נחחדש צמחני' דאין מי חטאת עושין מי חטאת גם מכוח האפר שבהן.

והטעם בזה, דאחרי שנחפרצ האפר עם המים, חל גם על האפר דין מי חטאת, ולא רק המים הוו מי חטאת, וכיון שגם על האפר חל דין מי חטאת שוב א"א לקדש בהך מערובות, כיון דהכל הוי דין מי חטאת.

וראי' לזה דגם על האפר חל דין מי חטאת, מהא דאיכא מ"ד [בצנחיס פ'] דהזאה נריכה שיעור ואין מנרפין הזאות, וא"כ לכאוי' נ"ע איך מהני הזאה של מי חטאת, הא מעורב אפר, וצ"ר לה שיעורא מהמים. והי' אפשר"ל דלהך מ"ד דס"ל הזאה נריכה שיעור ואין מנרפין להזאות לא יוכלו להזות אלא"כ אין צהמים אפר, ומשכח"ל בגוונא שר' הרמז"ס צפ"ט מפרה ה"ד

שיעורי רבנו תמורה י"ב א' משולם דוד הלוי קמו

דכל זמן שהאפר מעורב עם המים הוא זה מי חטאת, וא"ל לקדש בו דאין מי חטאת וכו', אבל כשניגב אז ס"ל לר"מ ור"ש דיש ע"ז שם אפר, ויכול לקדש. ולפי"ז נחא הא דמודה ר"ש דלא מהני הוספת מים על האפר, דכיון דהאפר צמים ואינו נגוב הוא זה מי חטאת ואין מי חטאת עושין מי חטאת.

ועוד איתא שם בתוספתא: נשבה הרוח את האפר ונתנו ע"ג המים מנגב ומקדש בו כשר, ואח"ז חני לפלוגתא דר"מ ור"ש וחכמים הג"ל בנחנו לקדש אם מועיל ע"י ניגוב. וכתב הגר"א בציאורו וכ"כ הר"ש צפרה פ"ו מ"ב, דנשבה הרוח גם רבנן מודו דיכול לחזור ולקדש, דכיון דהרוח נשבה ולא נחנה מדעתו לא הוא קידוש. וציאור הדברים דרבנן ס"ל דנחנו לקדש כיון שחל על האפר דין מי חטאת, שוב אין צהס דין אפר, ולכן אפי' ע"י ניגוב ס"ל דאין חוזר ומקדש דאין מי חטאת עושין מי חטאת, אבל בנשבה הרוח שלא הוא קידוש א"כ לא חל על האפר דין מי חטאת, וא"כ גם רבנן מודו דיכול לקדש עם האפר.

אלא שהקשה מרן זצ"ל אחמי קחני גם צזה דנריך לנגב, והלא כיון דלא נתן מדעת ולא חל כאן דין מי חטאת, א"כ יקדש עם האפר בעודו לח, ולמה נריך לנגבו. ואמר מרן זצ"ל, דצזה נריך לנגב מטעם אחר, שהרי המים שבאפר אין להם קידוש, ואם יקדש עוד מים באפר הלח הזה נמצא שיש כאן חערובות של מים קדושים עם מים פסולים, והלא יש מ"ד דהזאה נריכה שיעור, וממילא נריך לנגב כדי שכל המים שיש כאן יהיו כשרים להזאה. ע"כ ממרן זצ"ל.

וברמב"ם פ"ט מפרה ה"ג מצואר דגם בנשבה הרוח ונחנה את האפר ע"ג המים אינו מנגבו ומקדש בו, ועכס"מ שכתב דפסק כחכמים, אצואר דס"ל להרמב"ם דגם דין נשבה הרוח חלוי צפלוגתא דר"מ ור"ש וחכמים. וקשה

דכלי קטן צחוך כלי גדול ושניהם מלאים מים ונתן אפר בכלי גדול, נחקדשו גם המים שבכלי הקטן אף שלא נכנס לו אפר, עיי"ש. אמנם צפשוטו צכל גווי מהני הזאה גם צמעורב אפר, וא"כ קשה דהא צציר שיעורא, [ע"י האפר]. ובהכרח דגם האפר חל עליו דין מי חטאת ויש כאן שיעור הזאה. ולפי"ז מצואר דאין מי חטאת עושין מי חטאת אף שיש כאן אפר מ"מ כיון שחל על הכ אפר דין מי חטאת, אז אין מי חטאת עושין מי חטאת.

ובזה יצואר דברי התוספתא הג"ל ד"מודה ר"ש שאם נתן את המים ואח"כ נתן את האפר וראה שהוא מרובה והוסיף עליו מים אחרים וכו', כ"ה גי' הגר"א, ולכא' קשה דהא כאן הנידון הוא שהאפר המרובה יקדש המי חטאת שמוסיף וצאפר מיירי, וא"כ מאי שיאטי' להדין דאין מי חטאת. ומצואר כנ"ל דננתינת האפר חל על האפר דין מי חטאת, ולכן אין האפר עושה מי חטאת, כיון דאין מי חטאת עושין מי חטאת.

ב) והנה לעיל בתוספתא [פרה פ"ו ה"א] "נחנה לקדש [פי' נתן אפר ע"ג מים לקדש, ונשרה כולו צמים] ר"מ ור"ש אומרים מנגב ומקדש, וחכ"א כל שנגע צמים אין מקדשין". וציאור פלוגתתם, דלרבנן אחרי שנחנו לקדש הוא דינו כמי חטאת, וכבר צטל ממנו דין אפר והוא מי חטאת ושוב א"ל לקדש בו, ולר"מ ור"ש לא צטל ממנו דין אפר. ולפי"ז קשה צהא דהתוספתא צה"צ דמודה ר"ש שאם נתן וכו' שאין מי חטאת וכו', והלא ר"ש ס"ל שאפשר לחזור ולנגב ולקדש, וא"כ הרי שלא פקע ממנו דין אפר, ולמה צנותן אפר ע"ג המים לא יכול להוסיף עוד מים שיתקדשו מכוח האפר המעורב צמי חטאת. ותי' מרן זצ"ל דהרי איתא בתוספתא הג"ל [צה"א] ר"מ ור"ש אומרים מנגב ומקדש, הרי דבעינן קודם לנגב ורק אח"ז יכול לקדש, והטעם לזה

קמח שיעורי רבנו תמורה י"ב א' משולם דוד הלוי

ובאנדרוגינוס" - האם כשרין לערב, דאס העירוב
הוי חלק מהקידוש אין כשר זהם העירוב. ויל"ע
זוה אס היזה לפני העירוב האם עדיין לא נקרא
מים מקודשין.

רע"י יומא מ"ג א' שהובא שם הך מחני' דהכל
כשרים לקדש חוץ מחש"ו, ומשמע שם
בגבול"א דאלו הפסולין לקדש, פסולין גם לעירוב,
והעירוב הוי מכלל מעשה הקידוש. רק דל"ע
האם לא נחשב מים מקודשים קודם העירוב.
ומש"כ שם רש"י: "לקדש, לתת מים על
האפר", ו"ע אמאי נקט כר"ש, והרי
לרבנן פסול מים ע"ג אפר, ועי"ש צמ"ו.

רש"י ד"ה ואימא.

ומבואר מד' רש"י דלרין למלאות מהמעין
צכלי זה שמקדש צו ואל"כ לא הוי
מים חיים, ויש ע"ז קושיות ממשניות שמבואר
שהיו שופכין מכלי לכלי, והראשונים כבר הקשו
בזה.

גמ' ואין בית הפרס עושה בית הפרס.

מהו שיעור בית הפרס? ע"י פי"ז אהלות מ"א,
דזה מאה אמה. ומהו שיעור ד' שדות
שסביב בית הפרס, לכא"ל כל שדה מאה אמה
מלא מענה, ובאחד קבר איירי, ע"י רש"י.

בגמ' ורבנן "עד כמה" וכו'.

ע"י רש"י דלר"א כל הד' שדות ולרבנן רק צ'
שדות. ויל"ע ממנ"פ אס חרש כל הד' שדות
שתי וערב מ"ט דרבנן, ואס רק מזרח ומערב
מ"ט דר"א, וע"י חו', ומה שפירשו. וע"י ברמז"ס
פ"י מטו"מ ה"א שפי' "וכמה" היינו עד כמה
נעשה בית הפרס מכוח קבר, וע"ז השיעור מאה
אמה. ויל"ע לדידי' מהו "ג' שדות" [ואולי
להרמז"ס ג' שדות הוי לר"א, ומאה אמה קאי
לרבנן. ולרמז"ס לא מיירי הסוגי' באחד זה קבר,
וכדמנן החס דבאחד אין עושה ציה"פ, ולשיטת

הלא בנשזה הרוח אי"ז קידוש, ואין האפר מי
חטאת, ומה טעם אין מקדש עם האפר. ומבואר
להרמז"ס הא דאין חוזר ומקדש לחכמים, אי"ז
מטעם דהיכא שנחנו לקדש חל על האפר דין
מי חטאת ואין מי חטאת וכו', רק הוי דין
דהיכא דנגע האפר צמים שוב א"א לקדש עם
הך אפר. ויל"ע הטעם בזה. עכ"פ אי"ז מטעם
דחל מי חטאת על האפר, ודלא כמש"כ לעיל
לכא"ל אליבא דהר"ש והגר"א. רק דיל"ג דגם
להרמז"ס איכא הך דינא דאין מי חטאת עושין
מי חטאת, מלכד הדין של מי חטאת שנגעו
צמים.

ובמש"כ לפי"ד הר"ש והגר"א דטעמייהו דרבנן
דאין חוזר ומקדש אפי' צניגב, זהו
דחל כאן דין מי חטאת, הנה כ"ז בנשזה כולו
צמים, אכל אס ה' מקנחו נף ע"ג המים ולא
נגע צמים, בזה לכו"ע נשאר על היצב שם אפר
ויכול לחזור ולקדש צו, ע"ש בחוספתא, וכן מבואר
ברמז"ס פ"ט מפרה, וכ"ה בלשון המשנה פרה
פ"ו מ"ב.

בגמ' ונתן עליו לערבן.

והיינו דמה"ת יליף שיש דין לערב. ויל"ע מהו
הך דינא. ויל"ע האם קודם עירוב לא
חל שם מי חטאת? והרי חנן צפ"ו דפרה מ"ב
ה' קידוש נף על פני המים וכו' וחכ"א כל
שנגע צמים אין מקדשין צו. ומבואר דבנגיעה
גרדא כבר חל דין קידוש ונעשה הכל מי חטאת.
עוד חנן החס [פ"ו מ"ג] דמקדש צכלי גדול
מחוקדש גם המים שצכלי הקטן המונח צכלי
הגדול, ואפי' שלא נכנס האפר לכלי הקטן. חזינן
דאף בלא עירוב ג"כ חל דין מי חטאת גם צמים
שצכלי הקטן, וא"כ לל"ע איזה דין זה לערבן,
והרי גם קודם העירוב כבר הוי מי חטאת.

ויל"ע באלו שפסולין לקדש - ע"י פ"ה דפרה
מ"ד "הכל כשרים לקדש חוץ מחרש
שוטה וקטן ר' יהודה מכשיר בקטן ופוסל בצאשה

לא היו כלל תרומה, אבל פשטא דמתני', ביחיד, שאין תרומה אחר תרומה, והראשון תרומה והשני לא היו תרומה, וא"ש המשנה דהוי כמו תמורה כמו לפי התו'.

בא"ד ור"א סבר דתרומת שניהם תרומה דגלי אדעתייהו דכל חד לא ניחא לי' וכו' [כצ"ל].

צריך לגרוס לא ניחא לי' דאי ניחא לי' כבר חל ההפרשה הראשונה ולא שייך להפריש עוד פעם. ועדיין צ"צ כיון דנתנו רשות וחלה ההפרשה הראשונה, מה שייך אח"כ לתרום עוד פעם ומאי שייך כאן גלי אדעתי'.

במשנה העופות והמנחות אין עושין תמורה שלא נאמר אלא בהמה.

ושמעתי להקשות דגם לולא קרא דבהמה, איך משכח"ל שמנחה תעשה תמורה, והלא ממנ"פ, אי המנחה עדיין לא נתקדשה בכלי שרת, א"כ הלא היא קדו"ד גרידא, וקדו"ד לא עביד תמורה כדיליף לעיל ט' א' דרע מעיקרא - דהוי רק קדו"ד - לא עביד תמורה, ואי מיירי שהמנחה כבר נתקדשה בכלי שרת והיא קדוה"ג ג"כ קשה איך יחול על הסולת החולין קדוה"ג של מנחה מדין תמורה, והלא במנחה לא שייך קדוה"ג ע"י פה, ונעינן כלי שרת לקדושת מנחה, יעוי' בזה בחי' מרן זצ"ל במכתבים [עמ' 162] דקך הוא דין המנחות דקדושת פה שלהן הוי קדו"ד לצד, ורק ע"י כלי נהי' קדוה"ג, דיש שני פרשיות: הדין האחד "כל אשר יתן ממנו" וגו' ע"י לעיל י"א ב', ושם נאמר דוקא בהמה, ומה ילפינן שחל קדוה"ג ע"י פיו, ומנחה לא הוזכר שם, הדין השני דילפינן מכל הנוגע בהם יקדש, דהוא דין קידוש כלי שרת על שארי דברים הקרבים, ע"ש. ושמעתי למרן עפ"י"מ דמבואר בחו' י"ט ב' ד"ה זאת, דלרצנן דס"ל דאמרינן מגו

רש"י בסוגיין דמבואר דצאצא עושה ציה"פ כבר חירנה הר"ש כלהלן]. ועי' צאהלות פי"ז מ"א כהרמב"ם דעד מאה אמה, ורש"י ג"כ מודה לזה, רק דרש"י מפרש דמיירי בשדה שאצד קבר עיי"ש בר"ש [שם מ"ג] שהציא פירש"י, וצשמ"ק אות כ"ב, ועיי"ש שהק' ע"ז משדה שאצד בה קבר דאינו עושה צית הפרס כדתנן החס, ומי' דהחס לא חרש כולה והוי ס"ס, עיי"ש.

י"ג א' רש"י ד"ה תרומת שניהם תרומה שהרי לשניהם חלק בו.

ולבאורה מיירי שכל אחד חרס על הכל, רק דחלות התרומה חלה רק בחלקו, שעל חלק חזירו אינו צעלים, כמש"כ תוד"ה מתני'. [ועי' שמ"ק אות ט"ו].

רש"י ד"ה אין תרומת וכו'.

וצ"ב למה לא חל על חלקו שלו, ועיי' תרומות פ"ג מ"ג ובר"ש שם.

תוד"ה רבי עקיבא וכו', ולא נהירא דאי"ז כמו ולא תמורה אחר תמורה וכו'.

וקשה דלפי' התו' ג"כ אי"ז כמו ולא תמורה אחר תמורה, דבתמורה אחר תמורה, רק בהמת התמורה אין עושה שוב תמורה, אבל בהמת הקודש שממנה המירו אפשר שוב לחזור ולהמיר בה [מלצד לדעת ר"ש לעיל דאין ממירין וחוזרין וממירין] משא"כ בתרומה, הא הנידון על אותו הכרי שא"א שוב לחזור ולתרום עליו. וגם צ"צ משה"ק תו', וכי כל המשנה צריכה להתפרש צמד גוונא. והנה גם לרש"י פשטא דמתני' היינו שאין תרומה אחר תרומה צאותו הכרי גופי', עי' רש"י במשנה, ולא מיירי בשותפין. והא דהעמידו בגמ' כר"ע זהו רק משום דיוקא דמשמע דליכא שום אופן שיש תרומה אחר תרומה, ואילו לר"א משכח"ל בשותפין, ולכן מוקי מתני' כר"ע דס"ל דשותפין